

промисловій карті Липоводолинщини з'явилися інші. На даний час структура промисловості включає в себе паливно-енергетичний комплекс (виробництво нафти, газу та електроенергетики), сільськогосподарське машинобудування, будівельну та харчову промисловість. Особливого розвитку зазнало ТОВ «Завод Кобзаренка», яке постачає свою продукцію в 20 країн світу та є інвестором в польську економіку.

Список використаних джерел

1. Аналітична система для ділової розвідки України. URL: <https://youcontrol.com.ua/ru/contractor/?id=20861280>
2. Басейни, гірничо-економічні райони, родовища корисних копалин, гірничі, гірничомашинобудівні, будівні підприємства, компанії. URL: <https://docplayer.net/27558466-547-rodovishcha-pidpriiemstva-baseyni-girnicho-ekonomichni-rayoni-rodovishcha-korisnih-kopalin-girnichi-girnichomashino-budivni--pidpriiemstva-kompaniyi.htm>
3. Головне управління статистики у Сумській області. URL: www.sumy.ukrstat.gov.ua
4. Довідка про соціально-економічний розвиток Липоводолинського району за 2017 рік. URL: <http://ldol.sm.gov.ua/index.php/uk/prioriteti/economic/181-statistichni-dani-pro-sotsialno-ekonomichnij-rozvitok>
5. Корнус А. Географічні аспекти трансформації промисловості Сумської області на початку XXI століття / А. Корнус, О. Корнус // Вісник Київського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Географія. 2017. Вип. 3 (68) / 4 (69). С.108–112. DOI: <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2017.68.20>
6. Корнус А. О., Корнус О. Г. Промисловість Сумської області (економіко-географічне дослідження) : монографія. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 136 с.
7. Леонтьєва Г.Г. Географія Сумської області: населення і господарство / Г.Г. Леонтьєва, А.О. Корнус. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2006. – 73 с
8. Рідного краю живильна вода. URL: <https://sites.google.com/site/ldolynabiblioteka/istori-lipovoie-dolini>
9. Соціально-економічний розвиток Липоводолинського району у 2017 році. URL: <http://ldol.sm.gov.ua/index.php/uk/program>
10. ТОВ "Завод Кобзаренка": виробник сільськогосподарської техніки — європейської якості! URL: <http://www.vsisumy.com/agro2012/tov-zavod-kobzarenka/virobnictvo/tov-zavod-kobzarenka-virobnik-si>

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Требін І.С., Корнус О.Г.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Одним із важливих напрямів соціальної політики, спрямованої на підвищення життєвого рівня населення, є забезпечення функціонування та розвитку соціально-культурного обслуговування, однією із підсистем якого є заклади клубного типу. Ці установи відіграють важливу роль в культурному

житті населення, сприяють всебічному розвитку особистості та популяризують звичаї, традиції та обряди на певній території, створюють сприятливе середовище для розвитку творчих здібностей та ініціативи. Нажаль сучасна економічна криза в Україні гальмує розвиток мережі цих закладів, що призводить до культурного та духовного занепаду населення. Тому необхідні якісно нові зміни для підтримки та розвитку даного виду обслуговування населення.

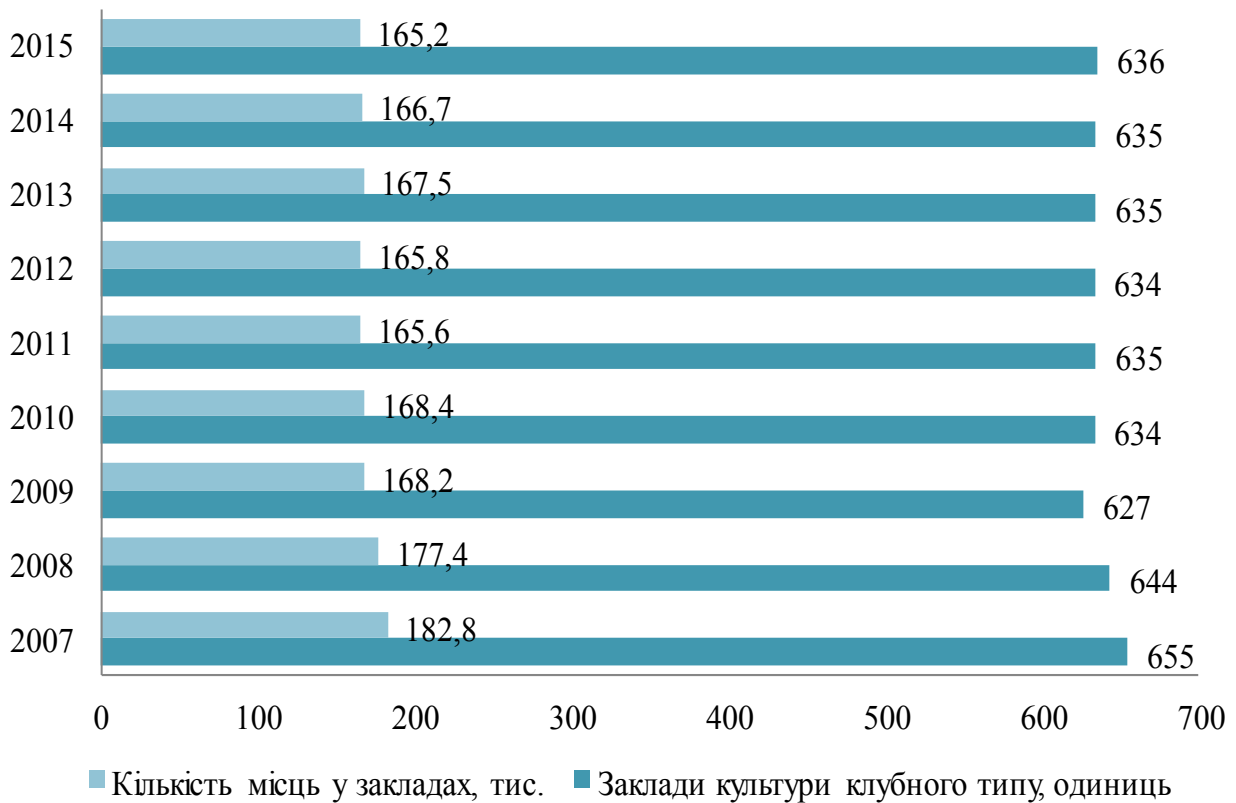
Метою статті є дослідження територіальної організації соціально-культурного обслуговування населення Сумської області (на прикладі забезпечення населення закладами клубного типу).

Заклади культури клубного типу є центрами відпочинку та особистісного розвитку населення. Щорічно в Сумській області у цих закладах проводяться заходи згідно з планом Управління культури, що мають обласне, районне та селищне значення. Це велика кількість цікавих дійств, що дозволяє залучати до роботи в самоврядуванні різні верстви населення. Серед обласних: заходи до річниці утворення Сум, 25-річчя Державного гімну України, Дня Соборності, дня пам'яті героїв Крут, Міжнародного дня прав жінок і миру та багато інших. Також заходи обласного значення проводяться і в районних центрах таких як: м. Шостка (обласний конкурс сучасної хореографії), м. Глухів (обласна культурно-просвітницька акція «Війна. Перемога. Пам'ять»), м. Путивль (обласне свято «Юні таланти Сумщини – рідній Україні»), смт. Липова Долина (обласний конкурс родинної творчості «Роде наш красний») та ін. Окрім цих заходів як в районних центрах так і в селах проводяться концерти присвячені святкуванню Нового року, Дня св. Валентина, Масляної і т.д. Звичайно особливими є дні святкування з нагоди заснування села, району чи міста. Найбільш популярним місцем для проведення різноманітних заходів в клубних закладах є сільська місцевість [4].

Станом на 01.01.2016 р. [7]. у Сумській області нараховується 635 клубних закладів з кількістю місць 165,0 тис., у тому числі у міських поселеннях 72 заклади на 27,9 тис. місць, у сільській місцевості – 562 заклади на 137,1 тис. місць. Однак, протягом 2007-2016 рр. в регіоні спостерігається скорочення даних закладів на 2,9% та кількість місць на 9,6% (рис. 1).

Як бачимо з рис. 1, спостерігається тенденція до скорочення закладів клубного типу, що поступово призводить до стагнації інфраструктури дозвілля в селах. На нашу думку це спричинить культурно-просвітницький занепад, тому необхідно залучати максимум жителів до цієї діяльності, а також привернути увагу держави до цієї сфери в плані фінансової підтримки заходів, що проводяться в цих закладах.

Треті Сумські наукові географічні читання (12-14 жовтня 2018 р.)

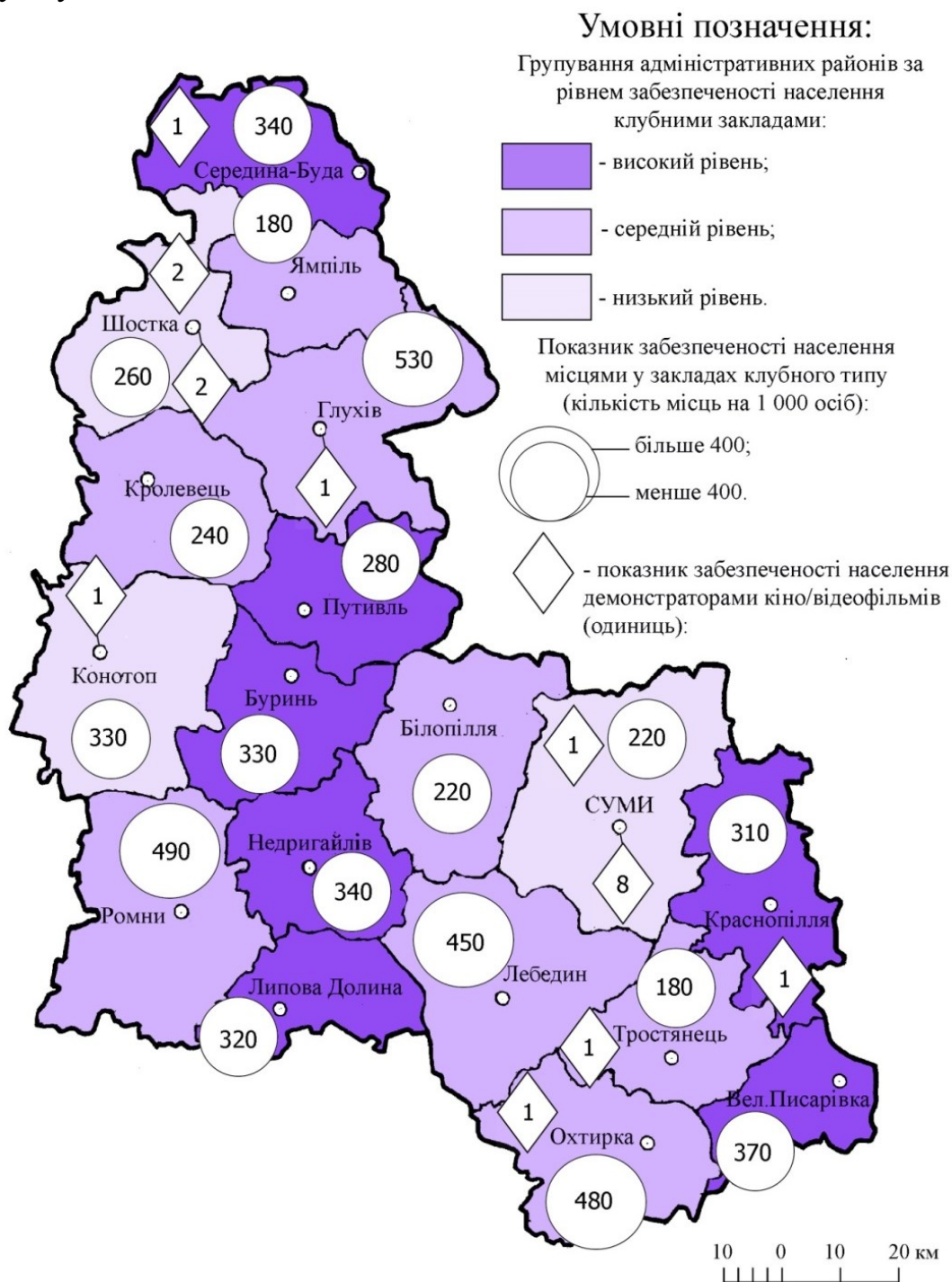

Рис. 1. Динаміка чисельності закладів культури клубного типу та кількості місць у них у Сумській області протягом 2007-2016 рр. (побудовано за даними [5-7])

Забезпеченість закладами культурного типу на 1000 осіб у 2015 р. в середньому по області становить 0,56. Найвищі показники забезпеченості клубними закладами мають Середино-Будський (1,61), Недригайлівський (1,37), Великописарівський (1,33), Липоводолинський (1,25), Путивльський (1,2) Краснопільський (1,17) та Буринський (1,13) райони. Показники вище середнього характерні для Тростянецького (0,83), Роменського (0,89), Глухівського (0,84), Ямпільського (0,82), Білопільського (0,82), Кролевецького (0,69), Лебединського (0,64) та Охтирського (0,55) районів. У Сумській області лише три райони мають показники нижче середнього – Конотопський (0,32), Шосткинський (0,23), та Сумський (0,16).

Щодо забезпеченості населення місцями у закладах клубного типу, то в середньому по області припадає 150 місць на 1000 осіб [7, 8]. Найкраща ситуація спостерігається у Глухівському (530), Лебединському (450), Роменському (490) та Охтирському (430) районах. Вище середньообласного показника забезпеченості населення місцями у клубах мають Білопільський (220), Буринський (330), Великописарівський (370), Конотопський (330), Краснопільський (310), Кролевецький (240), Липоводолинський (320), Недригайлівський (340), Путивльський (280), Серидино-Будський (340), Сумський (220), Тростянецький (180), Шосткинський (260) та Ямпільський (180) райони. Позитивним моментом є те, що районів нижче середньообласного

рівня не було виявлено, а отже, в цілому всі райони достатньо забезпечені місцями у клубних закладах.

Рис. 2. Групування адміністративних районів Сумської області за рівнем забезпеченості населення клубними закладами станом на 01.01.2016 р.

Для приваблення аудиторії в клубних закладах функціонують демонстратори кіно/відеофільмів. Нажаль, у багатьох клубних закладах, де є можливість показу кінофільмів, застаріле обладнання, що негативно відображається на якості фільмів, а отже й кількості глядачів. У 2015 р. у Сумській області кількість демонстраторів становила 19, що більше, ніж у 2007 р. Збільшилась також і кількість відвідувань кіносеансів на 59,4% (рис. 3).

У розрізі адміністративних одиниць найбільшу кількість демонстраторів має м. Суми – 8, у Шосткинському районі їх 4 (2 в місті Шостка), у містах Конотопі та Глухові по одному. Також по одному такому демонстратору є у Краснопільському, Охтирському, Середино-Будському, Сумському та Тростянецькому районах.

Рис. 3. Діяльність підприємств кіномережі в Сумській області протягом 2007-2015 рр. (побудовано за даними [6; 7])

Висновок. Отже, дослідження сучасного стану територіальної організації соціально-культурного обслуговування населення Сумської області на прикладі забезпечення закладами клубного типу дало можливість встановити територіальні відмінності цієї сфери. У ході дослідження було виявлено, що в по всій області необхідне відновлення клубних закладів, особливо сільській місцевості Конотопського, Сумського та Шосткинського районів, адже активна культурна діяльність можлива лише в сприятливих умовах. Позитивним є те, що забезпеченість населення місцями у закладах клубного типу має високий та середній рівень, а отже, всі райони достатньо забезпечені місцями у клубних закладах. Також в області за період дослідження зросла кількість демонстраторів та збільшилась кількість відвідувань кіносеансів. Однак, рівень соціально-культурного обслуговування потребує певних змін. Особливу увагу слід звернути також на реставрування та оновлення демонстраторів кіно/відеофільмів майже в усіх районах області. Такі зміни дають змогу не

тільки покращити обслуговування, а й зацікавити молоді кадри в роботі в цій сфері, що в свою чергу призведе не тільки до кількісних, а й до якісних змін.

Список використаних джерел

1. Задворний С. І. Територіальна організація культурно-мистецької сфери регіону : автореф. дис. ... канд. геогр. наук . Львів, 2016. 21 с.
2. Кисіль Н. М. Соціально-культурна сфера: територіальна організація та особливості розвитку : автореф. дис. ... канд. економ. наук. Львів, 2002. 20 с.
3. Корнус О. Г., Немець К. А., Немець Л. М., Корнус А. О. Сфера обслуговування населення Сумської області: Суспільно-географічні аспекти : монографія. Харків–Суми, 2009. С. 228.
4. План роботи Управління культури в Сумській області. Суми, 2018. URL: <http://www.kultura.sm.gov.ua> (дата звернення 26.09.18).
5. Статистичний щорічник Сумської області, 2006 рік / Л. І. Олехнович (від. за вип.). Суми, 2007. 668 с.
6. Статистичний щорічник Сумської області, 2014 рік / Л. І. Олехнович (від. за вип.). Суми, 2015. 543 с.
7. Статистичний щорічник Сумської області, 2016 рік / Л. І. Олехнович (від. за вип.). Суми, 2017. 481 с.
8. Требін І. С. Деякі аспекти дослідження соціально-культурного обслуговування населення Сумської області / І. С. Требін, О. Г. Корнус // Наукові записки СумДПУ імені А.С.Макаренка. Географічні науки. 2018. – Вип. 9. – С. 159–167.

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНА АТРАКТИВНІСТЬ м. КОНОТОП СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Третьяков Д.М.¹, Горшеніна С.П.²

² Сумський відділ Українського географічного товариства,

¹ Конотопська міська Мала академія наук

Розвиток туризму в Україні в умовах ринкової економіки набуває пріоритетного значення. Туризм може і повинен стати сферою реалізації ринкових механізмів, джерелом поповнення державного та місцевих бюджетів, створення нових робочих місць, засобом загальнодоступного і повноцінного відпочинку та оздоровлення, а також ознайомлення з історико-культурною спадщиною та сьогоденням нашого народу і держави.

Туризм не тільки охоплює більшість галузей економіки, а й стимулює їх розвиток. Сфера туристичного бізнесу – це ціла галузь, що об'єднує в собі багато різних галузей: транспорт (пасажирські перевезення), сферу побутових послуг (музеї, ресторани, кафе, казино, перукарні, магазини, сувенірні магазини тощо). Тому тема дослідження є цікавою та актуальною. Метою роботи є дослідити рекреаційно-туристичну атрактивність м. Конотоп та розробити туристичні маршрути по місту.